

Määräaikaisten opettajien kesäajan palkkaus

SL 16.02.2023 § 34

Valmistelija Henkilöstöpäällikkö Susanna Laine, susanna.laine@savonlinna.fi, p. 044 417 4060 ja sivistystoimenjohtaja Mikko Ripatti, mikko.ripatti@savonlinna.fi, p. 044 417 4202

Selostus Kaupunginvaltuuston päätöksen 15.6.2015 § 49 mukaisesti määräaikaiset opettajat palkataan vain koulun työajalle. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 12.12.2022 § 111 vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä osoittaa määräaikaisten opettajien kesäajan palkkakustannuksiin määrärahat vuodelle 2023 sivistyslautakunnan kokouksessaan 20.10.2022 § 167 esittämän mukaisesti. Päätöksessä ei ole varauduttu määräaikaisten opettajien kesäajan palkkaukseen taloussuunnitelmavuosille 2024-2026.

Opetustoimen kustannuksista valtaosa muodostuu lakisääteisistä toiminnoista, joiden kustannuksista ei katetta voida ottaa määräaikaisten opettajien koko vuoden palkkaukseen.

Tällä hetkellä määräaikaisia opettajia on sijaisuudet pois laskettuna yhteensä 15, joiden palvelussuhde on syyslukukauden alusta 3.6.2023 saakka. Päätökset on tehty valtuuston aiemman 15.6.2015 § 49 linjauksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto päätöksellään 12.12.2022 §111 myönsi sivistyslautakunnan 20.10.2022 §167 esityksen mukaisesti vuoden 2023 käyttötalousosaan 160.000 euron lisäyksen perusopetuksen määräaikaisten opettajien ja 40 000 euron lisäyksen lukion määräaikaisten opettajien kesäpalkkojen toimintakuluihin.

Valtuusto on päätöksellään varannut määrärahan opettajien kesäajan palkkaukseen, mutta päätöstä opettajien ottamisesta vain koulun työajalle ajalle suunnitteluvuorokauden mukana lukien ei ole muutettu.

Tarkasteltaessa päätöstä ottaa opettaja 5.6. - 31.7.2023 väliselle ajalle voidaan todeta seuraavaa:

- Päätös on ongelmallinen henkilöstön tasapuolisen kohtelun osalta muihin ammattiryhmiin nähden, koska tässä tehtäisiin päätös, jossa palvelussuhteeseen ei sisälly yhtään työpäivää.
- Määräaikaisen palvelussuhteen jatkaminen ilman lainmukaista perustetta voi johtaa palvelussuhteen ketjuuntumiseen.
- Päätös on ristiriidassa valtuuston talousarviossa asettaman henkilöstötyövuosien vähentämistavoitteen kannalta, koska henkilön palkkaaminen kesäajaksi lisää väijäämättä henkilöstötyövuosien määrää.
- Henkilöstö, joka on otettu 3.6. asti saa lomapäiväkorvausta.
- Mikäli 3.6. asti otettu henkilö on jonkun sijainen, joka ei hae virkavapaata kesäkeskeytysajalle ja palaa virkaansa, ei määräaikaista tässä tapauksessa voida ottaa palvelussuhteeseen kesäajalle.
- Mikäli määräaikaiset otettaisiin ajalle 5.6.2023 - 31.7.2024, palkkaa maksettaisiin kesäajalta myös niille, jotka eivät mahdollisesti jatka palveluksessa 1.8.2023 lukien. Määräaikainen voisi ilmoittaa elokuussa ennen lukuvuoden alkua, että hän irtisanoutuu. Tällöin virkasuhde olisi aloitettu palkallisena ja palkkaa maksettu n. 2 kuukautta ilman, että henkilö olisi palvelussuhteensa aikana päivääkään töissä.
- Tilintarkastajan näkemys asiaan on selvityksessä.
- Mikäli lukuvuotta 2022–2023 tehtyjä määräaikaisia palvelussuhteita

halutaan keston osalta muuttaa, tulisi vanhat päätökset kumota. Uudet päätökset, joissa päätös ulotetaan 31.7.2023 asti, tulisi tehdä hyvissä ajoin. Näissä hallintosäännön mukainen toimivalta on koulun johtajalla tai rehtorilla.

- Päätöksiä ei yleensä muuteta taannehtivasti. Palvelussuhteisiin liittyvät viranhaltijapäätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi, ja päätökset aikanaan saatettu tiedoksi lautakunnalle. Mikäli linjausta ottaa määräaikainen opettaja myös kesäajalle muutetaan, tulisi linjaus muuttaa koskemaan uusia palvelussuhteita 1.8.2023 alkaen.

Savonlinnan kaupungin hallintosäännön (17.11.2022) 3 § mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin henkilöstöpoliittisista linjauksista ja henkilöstösuunnitelmasta. Hallintosäännön 75 § mukaan koulun johtaja tai rehtori valitsee opettajaviranhaltijan ja koulunkäynninohjaajat.

Mikäli lukuvuodeksi 2022–2023 palvelussuhteisiin otettujen määräaikaisten opettajien palvelussuhteen kestoja koskemaan kesäaikaa halutaan taannehtivasti muuttaa, tämä edellyttää kaupunginhallituksen päätöstä asiassa. Mikäli kaupunginvaltuuston 15.6.2015 päätöstä ottaa opettajat vain oppilastyöpäivien ajalle halutaan muuttaa kokovuotisiksi ajalle 1.8-31.7 tulevien lukuvuosien osalta, tämä edellyttää aiemman linjauksen muuttamista. Kuntalain 39 §:n nojalla kaupunginhallituksella on toimivalta edustaa kuntaa työnantajana ja hallintosäännön 3 luvun 3 §:n perusteella toimivalta tehdä henkilöstöpoliittisia linjauksia. Linjauksella arvioidaan olevan avoimiin määräaikaisiin opettajien palvelussuhteisiin hakijavetovoimaa vahvistava vaikutus.

Lapsivaikutusten arviointi	Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.
Yritysvaikutusten arviointi	Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.
Esittelijä	Sivistystoimenjohtaja Ripatti Mikko
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se hallintosäännön 3 luvun 3 §:n nojalla tekisi seuraavan henkilöstöpoliittisen linjauksen: Määräaikaiset opettajan palvelussuhteet sijaisuuksia lukuun ottamatta muutetaan kokovuotisiksi ajalle 1.8-31.7 opettajien palvelussuhteiksi 1.8.2023 alkaen.
Käsittely	Jäsen Sanna Niemelä teki seuraavan muutosesityksen: ”Esitän, että sivistyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se hallintosäännön 3 luvun 3 §:n nojalla tekisi seuraavan henkilöstöpoliittisen linjauksen: Määräaikaiset opettajan palvelussuhteet sijaisuuksia lukuun ottamatta muutetaan kokovuotisiksi ajalle 1.8-31.7 opettajien palvelussuhteiksi 1.8.2023 alkaen. Lisäksi voimassaolevat määräaikaiset palvelussuhteet, poislukien sijaisuudet, jatketaan 31.7.2023 saakka. Jäsen Markku Ihalainen ja varapuheenjohtaja Heli Pitkänen kannattivat Niemelän muutosesitystä.
Päätös	Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti jäsen Sanna Niemelän muutosesityksen. Sivistystoimenjohtaja jätti päätökseen eriävän mielipiteen.
Toimenpiteet	Kaupunginhallitus

Valmistelija	Henkilöstöpäällikkö Susanna Laine, susanna.laine@savonlinna.fi, p. 044 417 4060 kasvatus- ja opetuspäällikkö Tero Tuononen, tero.tuononen@savonlinna.fi, p. 044 4174303 hallintojohtaja-kaupunginlakimies Markus Hämäläinen, markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394
Selostus	Siten kuin sivistyslautakunnan päätöksen 16.2.2023 § 34 selostus- ja päätösosassa on mainittu. Viitatun lisäksi voidaan todeta, että asiassa on arvioitu sitä vaihtoehtoa (vaihtoehto A), että viranhaltijoiden aikaisemmin tehtyjä virkaan ottopäätöksiä ja viranhoitomääräyksiä muutettaisiin siten, että voimassa olevassa määräaikaisessa virkasuhteessa olevan opettajan virkasuhde jatkuisikin määrätystä poiketen 31.7.2023 saakka. Tämä vaihtoehto on todennäköisesti haasteellinen voimassa olevan lainsäädännön kannalta jäljempänä mainituista erityisistä syistä. Tältä kannalta perustellumpaa voisi olla päättää sellaisesta henkilöstöpoliittisesta linjauksesta, jossa päätöksen tarkoittama henkilöstöpoliittinen linjaus tulisi voimaan 1.8.2023 lukien (vaihtoehto B), joka tarkoittaisi sitä, että nyt voimassa olevia määräaikaisia virkasuhteita ei jatkettaisi vaan päätöksen vaikutukset koskisivat 1.8.2023 lukien alkavia palvelussuhteita. Määräaikaisuuden jatkaminen vaihtoehdon A mukaisella tavalla edellyttää laissa tarkoitettua perustetta. Valmistelussa ei ole selvinnyt vaihtoehdon A mukaiselle takautuvalle muutokselle kestäviä perusteita, koska viranhaltijalla ei olisi palvelussuhteensa perusteella käytännössä virantoimitusvelvollisuutta, eikä muutoksella näytä olevan laissa säädettyä perustetta. Kun määräaikaisuuden perustetta ei ole, johtaa se työ- ja virkasuhdelainsäädännön kannalta katsoen vaikeasta arvioitavaan tilanteeseen, jossa keskeiseksi nousee kysymys ilman lainmukaista perustetta määräaikaiseen virkaan otetun virkasuhteen tai aikaisemman määräaikaisen virkasuhteen määräaikaisuuden jatkamisen katsominen lainvastaiseksi. KT:n Kunnallisen esimiehen virkasuhdeoppaassa (s. 17-18, 21-24) todetaan mm. seuraavaa: "Viranhaltija voidaan ottaa virkasuhteeseen määräajaksi vain, jos siihen on olemassa laissa tai asetuksessa erikseen säädetty peruste. Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003, viranhaltijalaki) mukaan viranhaltija voidaan ottaa virkaan määräajaksi • viranhaltijan omasta pyynnöstä • määräajaksi ottamisesta on erikseen säädetty taikka • tehtävän luonne • sijaisuus • avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai • muu näihin rinnastettava kunnan toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii. Hyväksyttäviä määräaikaisuuden perusteita eivät ole pelkästään esimerkiksi, että viran palkkamenot on budjetoitu vain tietylle ajalle.

Toistuvia määräaikaisia viranhoitomääräyksiä ei tule antaa ilman perusteltua syytä. Henkilön ottaminen toistuvasti määräaikaisiin virkasuhteisiin on mahdollista silloin, kun

- kaikille määräaikaisille virkasuhteille on olemassa laissa tarkoitettu peruste.
- ja myös toistuville viranhoitomääräyksille eli ketjuttamiselle on perusteltu syy (esimerkiksi uusi viransijaisuus).

Määräajan pituutta ei ole laissa määritelty. Olennaista on se, että määräaikaisuudelle on olemassa hyväksyttävä peruste. Määräaika määräytyy kussakin tapauksessa sen mukaan, miten pitkäksi ajaksi määräaikaiseen viran hoitoon on tarvetta.

Mikäli viranhaltija on otettu määräaikaiseen virkasuhteeseen työnantajan aloitteesta ilman laissa tarkoitettua perustetta, voi työnantaja joutua korvaamaan viranhaltijalle vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaavan summan. Vastaava oikeus korvaukseen on viranhaltijalla, joka on otettu toistuvasti peräkkäin määräajaksi virkasuhteeseen ilman perusteltua syytä.

Määräaikaisen viranhaltijan ottamisesta päättää sama viranomainen, joka päättää viran täyttämistä toistaiseksi, jollei johtosäännössä ole toisin määrätty. Määräaikaisuuden peruste tulee mainita viranhoitomääräyksessä.”

Muodollisesta yhdenvertaisuudesta voidaan poiketa hyväksyttävästä syytä. Erilainen kohtelu työssä ja työtehtävään valittaessa on yhdenvertaisuuslain 12 §:n mukaan oikeutettua jos kohtelu perustuu työtehtävien laatua ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin ja kohtelu on oikeasuhtaista oikeutettuun tavoitteeseen pääsemiseksi. Viranhaltijain 12 §:n mukaan työnantajan on kohdeltava viranhaltijoita tasapuolisesti, jollei siitä poikkeaminen ole viranhaltijoiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua. Voidaan arvioida, että edellä mainittu takautuva vaihtoehto A mukainen henkilöstöpoliittinen linjaus ei välttämättä puuttuvan määräaikaisuuden perusteen vuoksi olisi eriarvoistavan menettelyn perusteeksi hyväksyttävä puuttuvien todellisten ja ratkaisevien vaatimusten osalta. Vaihtoehto A:ta ei voida perustella opettajien asemalla tai tehtävillä.

Henkilöstöpoliittisen linjauksen tarkoituksena voidaan pitää tarvetta lisätä positiivista työnantajakuvaa ammattiryhmän osalta, jonka osalta on erityisiä perusteita lisätä niin sanottua pito- ja vetovoimaa. Tätä voidaan pitää perusteltuna tavoitteena vaihtoehto B osalta.

Savonlinnan kaupungin hallintosäännön (17.11.2022) 3 luvun 3 § mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin henkilöstöpoliittisista linjauksista. Päätösehdotuksessa on kyse henkilöstöpoliittisesta linjauksesta. Näin ollen kaupunginhallitus on toimivaltainen tekemään asiassa päätöksen.

Lapsivaikutusten arviointi Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.

Yritysvaikutusten arviointi Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Laine Janne

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää antaa hallintosäännön 3 luvun 3 §:n nojalla henkilöstöpoliittisen linjauksen, jonka mukaan 1.8.2023 lukien alkavat

määräaikaiset opettajan palvelussuhteet voidaan määrätä ajalle 1.8.-31.7. sillä edellytyksellä, että sivistystoimen on haettava kate muutoksesta johtuvalle lisämäärärahalle taloussuunnitelmavuosille 2024-2026. Tämä henkilöstöpoliittinen linjaus ei koske sijaisuuksia.

Kaupunginhallitus kuulee asiasta sivistystoimenjohtajaa ja henkilöstöpäällikköä.

Käsittely

Kaupunginhallitus kuuli asiasta sivistystoimenjohtajaa ja henkilöstöpäällikköä.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Anna-Kristiina Mikkonen teki esittelijän ehdotuksesta poikkeavan Olli-Pekka Kristianssonin, Sanna Metsälän ja Panu Peitsaron kannattaman muutosehdotuksen:
Esitän, että kaupunginhallitus päättää hallintosäännön 3 luvun 3 §:n nojalla seuraavan henkilöstöpoliittisen linjauksen: Määräaikaiset opettajan palvelussuhteet sijaisuuksia lukuun ottamatta muutetaan kokovuotisiksi ajalle 1.8-31.7 opettajien palvelussuhteiksi 1.8.2023 alkaen. Lisäksi voimassaolevat määräaikaiset palvelussuhteet, poislukien sijaisuudet, jatketaan 31.7.2023 saakka.
Kaupunginhallitus valtuuttaa viranhaltijat valmistelemaan taloussuunnitelmamuutoksen tarvittavan määrärahan varmistamiseksi seuraavaan kaupunginhallituksen kokoukseen.
Kaupunginhallitus toteaa, että sillä ei ole päätösvaltaa yksittäisten virkasuhteiden osalta, vaan päätösvalta asiassa kuuluu päätösten tehneille viranhaltijoille.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty kaupunginjohtajan ehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, oli asiassa suoritettava äänestys. Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä kaupunginjohtajan ehdotuksen puolesta annettiin 4 jaa -ääntä (Ihalainen Katri, Koskela Jouni, Kukkonen Juha, Suomalainen Tuukka) ja Anna-Kristiina Mikkosen esityksen puolesta 7 ei -ääntä (Backman Anja, Kristiansson Olli-Pekka, Laamanen Kirsti, Metsälä Sanna, Mikkonen Anna-Kristiina, Peitsaro Panu, Kokko Lea).

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi Anna-Kristiina Mikkosen tekemän muutosehdotuksen.

Toimenpiteet

Henkilöstöpalvelut
Sivistystoimi

Esittelijä Janne Laine jätti eriävän mielipiteensä pöytäkirjaan merkittäväksi selostusosassa esille tulleilla perusteilla.

Juha Kukkonen jätti eriävän mielipiteen pöytäkirjaan merkittäväksi seuraavilla perusteilla: Jos kaupunginhallituksella ei ole perustetta päättää jatkaa määräaikaista virkasuhdetta kahdella kuukaudella, on populistista ja epäreilua päättävän virkamiehen kannalta jättää hänelle kuitenkin tehtävä etsiä peruste päätökselleen.

Tuukka Suomalainen, Jouni Koskela ja Katri Ihalainen jättivät eriävän mielipiteensä pöytäkirjaan merkittäväksi yhtyen Juha Kukkonen perusteluihin.